

Nefndasvið Alþingis
b.t. atvinnuveganefndar
nefndasvið@althingi.is

Reykjavík 15. nóvember 2023

**Efni: Umsögn um frumvarp að breytingu á raforkulögum, nr. 65/2003 (raforku-
öryggi o.fl.), 348. mál.**

Elma orkuviðskipti ehf. (Elma) tekur undir mikilvægi þess að tryggja orkuöryggi og að almenningur og þjónusta í almannabágu njóti forgangs umfram aðra hagsmuni þegar kemur að forgangsröðun orkuframboðs. Öruggt framboð raforku er grunnur að starfsemi samfélagsins og forsenda hagsældar.

Frumvarpið mælir fyrir um tvo afmarkaða þætti í raforkuöryggi, annars vegar um söfnun og miðlun upplýsinga til að leggja mat á raforkuöryggi og hins vegar um skömmtun raforku vegna ófullnægjandi framboðs. Elma telur mikilvægt að unnin sé heildstæð orkuöryggisstefna fyrir Ísland að evrópskri fyrirmynd og tekur undir þau sjónarmið sem fram hafa komið þar um af hálfu hagsmunasamtaka atvinnulífsins. Eins væri ákjósanlegra að áherslur stjórnvalda væru á aukið og fjölbreyttara framboð raforku, frekar en skömmtun raforku þegar óviðráðanleg atvik valda að framboð annar ekki eftirspurn. En slík íhlutun er í eðli sínu alltaf þrautavaraúrræði.

Það skýtur líka skökku við að neyðarúrræði séu meðal fyrstu skrefanna sem stigin eru til útfærslu starfshóps um orkuöryggi á heildsölumarkaði fyrir raforku. Það er ekki hægt að horfa fram hjá því að við vaxandi eftirspurn, sem ekki hefur verið mætt með auknu framboði hefur skapast veikleiki í kerfinu er varðar framleiðsluöryggi. Enda þótt aðstæður séu viðsjárverðar ættu stjórnvöld við slíkar aðstæður að koma fram með heildstæða aðgerðaráætlun. Að mati Elma færi betur á því að, samhliða og sem einn hluta slíkrar áætlunar, væri settur rammi fyrir heildsölumarkað, sem gefur vísbendingu um verð, enda eiga stjórnvöld að leita allra leiða til að efla virkni markaðarins áður en gripið er til íhlutunar á borð við skömmtun. Í þessu samhengi er rétt að vekja athygli á því að í greinargerð með frumvarpinu er eins og frumvarpshöfundur geri ráð fyrir að hér á landi sé heildsölumarkaði skipt upp. Þótt samningar og þarfir aðila séu ólíkar þá er um að ræða eitt raforkukerfi, einn markað, sem notast við sömu innviðina, þ.m.t. framleiðslu, flutnings- og dreifikerfi. Raforkumarkaður á Íslandi er einangraður og um

er að ræða eitt raforkukerfi án allrar uppskiptingar. Í allri umræðu um orkuöryggi skiptir þetta verulegu máli.

Elma er einkahlutafélag, alfarið í eigu Landsneta, sett á laggirnar í október 2022 í þeim tilgangi að setja á fót skipulegan viðskiptavettvang fyrir raforku. Allt frá setningu raforkulaga árið 2003 hefur verið í lögum sérstök heimild fyrir flutningsfyrirtæki raforku samkvæmt raforkulögum til þess að reka raforkumarkað og í aðdraganda stofnunar Landsnets hf. var þessa einnig getið sérstaklega í lögum um stofnun Landsnets nr. 75/2004. Markmið viðskiptavettvangs er að stuðla að heilindum og trausti á heildsölumarkaði. Í upphafi verður boðið uppá uppboðsmarkað með dags fyrirvara og klukkustundar vöru með einu uppgjörsverði. Ef vel tekst til getur uppboðið veitt öflugt og skilvirkt verðmerki, enda sameinar uppboðið framboð og eftirspurn. Eitt jöfnunarverð veitir svo skýrt og gagnsætt viðmiðunarverð sem getur hámarkað félagslega velferð. Að sama skapi geta viðskipti átt sér stað stuttu fyrir afhendingu sem gerir þátttakendum kleift að leiðrétta skekkjur í áætlunum og getur þannig skapað hvata til gerð langtímasamninga.

Markmið raforkulaganna samkvæmt 1. gr. laganna er að stuðla að þjóðhagslegu hagkvæmu raforkukerfi með því að skapa forsendur fyrir samkeppni í vinnslu og viðskiptum með raforku og tryggja fullnægjandi raforkuöryggi, hagsmuni neytenda og neytendavitund á raforkumarkaði. Í skýrslu starfshóps ráðherra um orkuöryggi á heildsölumarkaði fyrir raforku¹ er fjallað um mikilvægi þess að gera heildsölumarkaðinn skilvirkari. Er tekið fram að skipulagður viðskiptavettvangur auki gegnsæi í verðmyndun sem skorti í dag. Til að tryggja virkni slíks vettvangs er hægt að grípa til úrræða eins og að mæla fyrir um skyldu til sölu á slíkum vettvangi. Það gerist einvörðungu með lögum. Samhliða slíkum markaði er hægt að koma á fót upplýsingamiðlara um þróun verðs á raforkumarkaði. Opinn og virkur viðskiptavettvangur og rétt verðskilaboð kalla á nýja framleiðslu. Elma vill að auki hvetja til þess að lögð verði aukin áhersla á greiningu á því hvernig megi fjölga aðilum á söluhlíð heildsölumarkaðar í samræmi við tillögur starfshópsins samhliða aðgerðum sem styðja við virkan skipulegan viðskiptavettvang um raforku. Enda er aukin framleiðsla forsenda þess að orkuskipti geti átt sér stað í samræmi við stefnu stjórnvalda.

Orkunýtni er afar mikilvæg við þær aðstæður sem uppi eru í dag, þar sem eftirspurn hefur vaxið hraðar en sem nemur auknu framboði. Virkur viðskiptavettvangur með raforku styður við hámarksnýtingu orkunnar á tvennan hátt. Annars vegar skapast vettvangur og svigrúm til endursölu orku sem annars er ekki nýtt. Með því skapast einnig hvati til hagræðingar og orkusparnaðar hjá notendum. Hins vegar gegna margar tækninýjungar, á borð við snjallmæla, veigamiklu hlutverki í að stuðla að betri orkunýtingu og auka sveigjanleika í kerfinu. Slík snjallvæðing nýtir verðmerki fengin af virkum og gagnsægjum viðskiptavettvangi til að leiðbeina notendum um hagkvæmni í

¹ [Skýrsla starfshóps um orkuöryggi á heildsölumarkaði fyrir raforku](#), ágúst 2000.

notkun. Af þessu má ljóst vera að virkur viðskiptavettvangur styður við orkunýtni, hvetur til orkusparnaðar sem aftur styður við orkuöryggi.

Lýsir Elma sig reiðubúna til að funda um efnið sé þess óskað af hálfu nefndarinnar.

Virðingarfyllst,
f.h. Elma orkuviðskipta ehf.

A handwritten signature in blue ink, reading "Herdís Hallmarsdóttir".

Herdís Hallmarsdóttir, lögfræðingur